

Sygn. akt I ACa 450/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Bogdan Świerczakowski (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Rybicka- Pakuła

SO (del.) Marta Szerel

Protokolant: sekr. sąd. Marta Grabowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W.

przeciwko J. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 183/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od J. G. na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 450/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy w całości swój nakaz zapłaty z dnia 28 grudnia 2011 r. wydany w sprawie I Nc 443/11, w którym uwzględniając żądanie pozwu, nakazał J. G. aby zapłacił Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. (dalej: Agencja) kwotę 164.464,39 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 października 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.673 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych.

W dniu 15 lipca 2004 r. J. G. oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. zawarli umowę nr (...), na mocy której powódka zobowiązała się wypłacić pozwanemu kwotę 210.000 zł, stanowiącą zwrot części kwalifikowanych kosztów poniesionych przez niego na realizację przedsięwzięcia polegającego na zakupie środka transportu, parku maszynowego, zestawów komputerowych oraz budowy parkuru, remontu i adaptacji pomieszczeń, zagospodarowania terenu, jednak nie więcej niż 49,92% poniesionych kosztów kwalifikowanych

projektu wynoszących 420.641 zł, a pozwany zobowiązał się m. in. do utworzenia w wyniku realizacji całości przedsięwzięcia i utrzymania przez okres minimum 1 roku od dnia dokonania ostatniej płatności, nie mniej niż 6 nowych miejsc pracy (umowa k. 14-19).

Na zabezpieczenie wykonania umowy w § 11 ust. 1 umowy pozwany wystawił w dniu 15 lipca 2004 r. weksel in blanco, do którego tego samego dnia sporządzono deklarację wekslową (k. 13, k. 25-26).

Powódka zgodnie z postanowieniami umowy przekazała pozwanemu środki finansowe (okoliczność bezsporna).

Po zawarciu umowy pozwany utworzył, lecz nie utrzymał przez okres 1 roku od dokonania płatności przez powódkę, sześć nowych miejsc pracy. Na skutek przeprowadzonej Agencją kontroli stwierdzono, że pozwany utrzymał poziom zatrudnienia na poziomie 3 miejsc pracy i nie dotrzymał warunków umowy. Wobec tego w dniu 22 marca 2010 r. podjęto decyzję o windykacji wypłaconej kwoty pomocy (pismo z dnia 22 marca 2010 r. - k. 111).

Pozwany w wyznaczonym okresie 1 roku, tj. od listopada 2005 r. do listopada 2006 r. w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy zatrudniał łącznie pracowników średnio na 15,8 etatu, zaś by dotrzymać warunków umowy średnia ta powinna była wynosić 18,17 etatu (pismo z dnia 9 lutego 2011 r. - k. 112-115v.). Z uwagi na nieuregulowanie należności w określonym przez powódkę terminie, pismem z dnia 27 września 2011 r. poinformowała ona pozwanego o wypełnieniu weksla, wzywając go ostatecznie do jego zapłaty (pismo - k. 21).

Oceniając roszczenie Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje.

Podstawę prawną dla Specjalnego Programu Przedakcesyjnego na Rzecz Rolnictwa i Obszarów Wiejskich SAPARD stanowią przede wszystkim: rozporządzenie Rady (WE) nr 1268/99 z dnia 21 czerwca 1999 r. w sprawie wspólnotowych środków pomocowych na rzecz działań przedakcesyjnych w dziedzinie rolnictwa oraz rozwoju obszarów wiejskich w państwach Europy Środkowej i Wschodniej ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej w okresie przedakcesyjnym oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 2759/1999 z dnia 22 grudnia 1999 r. ustanawiające przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1268/99 w sprawie wsparcia Wspólnoty dla działań przedakcesyjnych na rzecz rolnictwa oraz rozwoju obszarów wiejskich w krajach kandydujących z Europy Środkowej i Wschodniej.

Okolicznościami bezspornymi pomiędzy stronami były: fakt zawarcia umowy w dniu 15 lipca 2004 r., wypłacenie pozwanemu przez powódkę pomocy finansowej w kwocie 210. 000 zł, a także nieutrzymanie przez pozwanego w okresie roku od dnia dokonania ostatniej płatności nie mniej niż 6 nowych miejsc pracy. Spór zaś dotyczył wykładni użytego w § 6 ust. 1 lit o) oraz w § 9 lit. l) umowy z dnia 15 lipca 2004 r. pojęcia „utrzymania nowych miejsc pracy”, a ponadto ogniskował się wokół kwestii zaistnienia okoliczności zwalniających pozwanego z odpowiedzialności za naruszenie ww. postanowień umownych. Pozwany w toku procesu konsekwentnie utrzymywał, że w jego mniemaniu „utrzymanie miejsc pracy” oznacza jedynie przygotowanie i wyposażenie stanowisk pracy, na których możliwe jest zatrudnianie pracowników, podczas gdy powódka pod tym pojęciem rozumiała faktyczne trwałe zatrudnianie pracowników. Przed ewentualną odpowiedzialnością pozwany bronił się tym, że po zrealizowaniu umowy czynił starania mające na celu pełne obsadzenie i wykorzystanie istniejących miejsc pracy, lecz nie przyniosły one oczekiwanego efektu, albowiem zbiegły się z exodusem zarobkowym mającym miejsce w latach 2004-2005, związanym z powstaniem możliwości podjęcia przez obywateli polskich legalnej pracy na terenie niektórych państw UE.

W pierwszej kolejności Sąd rozważył zatem kwestię wykładni pojęcia „utrzymania nowych miejsc pracy”, użytego w § 6 ust. 1 lit. o) i § 9 lit. l) umowy z dnia 15 lipca 2004 r. Zauważył, że w myśl art. 65 § 1 i 2 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym w umowie należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. „Z art. 65 § 2 k.c. wynika nakaz kierowania się przy wykładni umowy jej celem. Nie jest konieczne, aby był to cel uzgodniony przez strony, wystarczy [...] cel zamierzony przez jedną stronę, który jest wiadomy drugiej” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 grudnia 2006 r., sygn. akt III CSK 349/06, Lex nr 447244).

Interpretując umowę na podstawie reguł językowych, należy brać pod uwagę nie tylko kontrowersyjny fragment tekstu, ale jednocześnie uwzględnić inne związane z nim postanowienia umowy, czyli tzw. kontekst językowy oraz okoliczności pozatekstowe. „Odbiorca oświadczenia woli może skutecznie powołać się na sens przez siebie rozumiany tylko wtedy, gdy każdy uczestnik obrotu znajdujący się w podobnej sytuacji, a w szczególności dysponujący takim samym zakresem wiedzy o oświadczeniu i okolicznościach jego złożenia, zrozumiałby tak samo jego znaczenie” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 5 grudnia 2007 r., sygn. akt I CSK 261/07, Lex nr 359453). „Należy też uwzględnić naturę i funkcję zawieranej umowy, a także zasady i zwyczaje współpracy w relacjach z innymi podmiotami” (wyrok Sądu Najwyższego z 10 marca 2004 r. sygn. akt IV CK 125/03, Lex nr 137677).

Pozwany miał świadomość celu udzielenia pomocy finansowej przez Agencję w zakresie Schematu 4.2 zatytułowanego „Tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich”, tj. przeciwdziałania bezrobociu na tych terenach. Cel ten nie sprowadzał się jedynie do poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej z punktu widzenia przedsiębiorcy, ale miał za zadanie aktywizować ludność zamieszkałą na obszarach wiejskich do podejmowania zatrudnienia poprzez stworzenie ku temu szerszych możliwości. Zasady udzielania pomocy finansowej zostały określone m.in. w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 maja 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań oraz sposobów realizacji zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej oraz w Wieloletniej Umowie Finansowej zawartej pomiędzy Komisją Współnot Europejskich a rządem RP z dnia 25 stycznia 2001 r., do których to aktów prawnych odsyła również zawarta przez strony, umowa z 15 lipca 2004 r. (w § 13). W powołanym rozporządzeniu z dnia 14 maja 2002 r. przewidziano szczegółowe regulacje dotyczące treści wniosku o udzielenie pomocy, wniosku o płatność oraz planu przedsięwzięcia, narzucając pewne ramy nie podlegające modyfikacjom. Formułując wzorce wymienionych dokumentów pracownicy Agencji musieli zatem ściśle przestrzegać tych wymogów.

W konsekwencji Sądu nie dopatrył się podstaw do formułowania pod adresem Agencji zarzutu o niejasnym sformułowaniu postanowień umowy, wzorców wniosków o udzielenie pomocy i o płatność, czy też planu przedsięwzięcia. W szczególności zwrócić należy uwagę na zapis zawarty w Instrukcji wypełniania planu przedsięwzięcia dotyczący Sekcji D. „Zatrudnienie”, w którym wyjaśniono, że w rubryce D-3 „Planowana liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku realizacji przedsięwzięcia” należy podać planowany przyrost zatrudnienia w wyniku realizacji przedsięwzięcia. Treść ta, wbrew procesowemu stanowisku pozwanego, świadczy o utożsamieniu pojęć „utworzenia miejsc pracy” i „przyrostu zatrudnienia”. Przypomnieć w tym miejscu należy, że pozwany w umowie zadeklarował zapewnienie planowanego przyrostu stanu zatrudnienia na poziomie 6 pracowników.

W związku z powyższym, mając na uwadze przede wszystkim znany obu stronom cel programu SAPARD, polegający na przeciwdziałaniu bezrobociu, a także jasne postanowienia § 6 ust. 1 lit. o) umowy z dnia 15 lipca 2004 r., stwierdzić należy, że na pozwanym ciążył obowiązek utrzymania w okresie 1 roku od dnia dokonania płatności przez Agencję (tj. od 23 listopada 2004 r.) nie mniej niż 6 nowych miejsc pracy. Obowiązkowi temu pozwany uchybił, co w sferze faktów nie było sporne pomiędzy stronami.

Rozstrzygnięcia wymagała więc kwestia odpowiedzialności pozwanego za taki stan rzeczy w świetle § 9 lit. 1) umowy i art. 471 k.c. z uwzględnieniem faktu, że z art. 355 § 1 i 2 k.c. wynika obowiązek dłużnika należytej staranności - w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności. Należyta staranność dłużnika określana przy uwzględnieniu zawodowego charakteru prowadzonej przez niego działalności gospodarczej uzasadnia zwiększone oczekiwania co do umiejętności, wiedzy, skrupulatności i rzetelności, zapobiegliwości i zdolności przewidywania. Obejmuje także znajomość obowiązującego prawa oraz następstw z niego wynikających w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej. Wzorec należytej staranności ma charakter obiektywny. Jego zastosowanie w praktyce polega najpierw na dokonaniu wyboru modelu, ustalającego optymalny w danych warunkach sposób postępowania, odpowiednio skonkretyzowanego i aprobowanego społecznie, a następnie na porównaniu zachowania się dłużnika z takim wzorcem postępowania. O tym, czy na tle konkretnych okoliczności można osobie zobowiązanej postawić zarzut braku należytej staranności w dopełnieniu obowiązków,

decyduje nie tylko niezgodność jego postępowania z modelem, lecz także uwarunkowana doświadczeniem życiowym możliwością i powinnością przewidywania odpowiednich następstw zachowania.

Nieutrzymanie przez pozwanego przez okres 1 roku sześciu nowych miejsc pracy nie było następstwem okoliczności, za które pozwany nie ponosiłby odpowiedzialności, co zwalniałoby go z obowiązku zwrotu powódce udzielonej przez nią pomocy. Pozwany wskazywał, że wielu swoim pracownikom udzielił bezpłatnego urlopu, gdyż wielu z nich zgłaszało chęć wyjazdu za granicę w celach zarobkowych. On zaś nie był w stanie zapewnić im takich warunków płacowych, by pozostali u niego zatrudnieni i nie wyjeżdżali za granicę by sobie dorobić. Tymczasem obowiązkiem pozwanego wynikającym z zawartej z powódką umowy, było utrzymanie nowych miejsc pracy.

Utrzymanie miejsc pracy wiąże się bezsprzecznie z zapewnieniem pracownikom godziwych warunków pracy, które właśnie z uwagi na liczną migrację pracowników za granicę, musiały być dużo lepsze niż wcześniej. Pozwany jako profesjonalista winien się z taką okolicznością liczyć i zapewnić pracownikom dobre warunki pracy. A jeżeli nawet nie mógł przewidzieć zjawiska migracji zarobkowej, to jego obowiązkiem wynikającym z postanowienia umowy zawartego w jej § 6 ust. 1 lit. 1, było poinformowanie powódki o tych okolicznościach, skoro wpływały na zmianę realizacji przedsięwzięcia, czego zaniechał. Nie zawiadomił o chęci złożenia wypowiedzeń stosunków pracy przez pracowników. Udzielał im bezpłatnego urlopu, które nie wlicza się do czasu zatrudnienia objętego jego zobowiązaniem. W pewnym momencie okresu objętego umową, na bezpłatnych urlopach przebywało aż trzynaście osób. Pozwany mógł i powinien nie wyrażać zgody na urlopy, uzasadniając to obowiązkiem utrzymania nowych miejsc pracy. Negatywna ocena zachowania pozwanego oznacza przyjęcie, że J. G. nie dołożył należytej staranności w wykonaniu swych obowiązków wynikających z umowy z 15 lipca 2004 r. w rozumieniu przepisu art. 355 § 2 k.c. w zw. z art. 471 k.c. i w związku z postanowieniami umowy zwartymi w jej § 6 i § 9, a to uzasadnia żądanie pozwu.

Zdaniem Sądu Okręgowego fakt, że pozwany zwracał się do Urzędu Pracy w W. z ofertami zatrudnienia oraz zamieszczał stosowne ogłoszenia w prasie lokalnej nie jest wystarczający do przyjęcia, że nieutrzymanie nowych miejsc pracy spowodowane było niezawinionymi przez niego okolicznościami. Tym bardziej, że powód wykazał jedynie, iż z ofertami do urzędu pracy i z żądaniem zamieszczenia ogłoszeń w prasie lokalnej zwracał się w latach 2010 – 2011 i 2006-2007 roku (k. 58-60 i k.48), a nie w latach 2004-2005, a więc w okresie który ma istotne znaczenie w niniejszym sporze.

Pozwany kategorycznie twierdził, że nie ciążył na nim obowiązek utrzymania miejsc pracy polegającym na zatrudnieniu w objętym umową okresie sześciu nowych pracowników, lecz, że zgodnie z umową zobowiązany był jedynie do stworzenia warunków do takiego zatrudnienia. Fakt zatrudnienia profesjonalnej firmy do sporządzenia wniosku, którego efektem było zawarcie umowy, nie zwalnia pozwanego, jako profesjonalisty, od zapoznania się i monitorowania treści umowy, którą jako przedsiębiorca podpisał. Jak wynika z treści samych jego zeznań, pozwany nie zapoznał się należycie ani z treścią zasad udzielania pomocy i celem programu SAPARD, ani z treścią wniosku i zasadami jego wypełniania.

Powodowej Agencji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 maja 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań oraz sposobów realizacji zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 102, poz. 928) została powierzona rola dysponenta środków finansowych w ramach realizacji Specjalnego Programu Akcesyjnego na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich - SAPARD. Wymagania w stosunku do podmiotów, którym na podstawie stosownych umów udzielono wsparcia ze środków Wspólnoty Europejskiej są podwyższone. Jest to wyraz troski o to, aby środki finansowe trafiły do rzetelnych podmiotów, które rzeczywiście na takie wsparcie zasługują.

Odnosząc się do opartego na art. 750 k.c. w zw. z art. 751 k.c., zarzutu przedawnienia roszczenia, Sąd stwierdził, że do stosunku prawnego łączącego strony nie można stosować przepisów kodeksu cywilnego o zleceniu. Umowa łącząca strony stanowi typ umowy nienazwanej. Przy ocenie roszczenia o zwrot udzielonej pomocy zastosowanie znajduje ogólny, dziesięcioletni termin przedawnienia.

Reasumując, Sąd stwierdził, że chybiony jest zarzut pozwanego, iż Agencja wypełniła weksel gwarancyjny niezgodnie z deklaracją wekslową. Jak wywieziono wyżej, przysługiwało jej roszczenie o zwrot udzielonej pomocy finansowej.

Weksel stanowiący w niniejszym postępowaniu podstawę roszczeń pieniężnych ma charakter gwarancyjnego weksla in blanco (art. 10 prawa wekslowego). Do powstania ważnego zobowiązania wekslowego osoby podpisanej na wekslu dojść mogło zatem z chwilą wydania weksla. Zobowiązanie to miało jednakże charakter warunkowy, gdyż mogło wywołać pełne skutki prawne z mocą wsteczną dopiero wówczas, gdyby weksel ten został wypełniony zgodnie z wolą stron. Jak wynika z treści deklaracji wekslowej (k. 25-26) oraz z § 11 umowy z dnia 15 lipca 2004 r., warunkiem wypełnienia tego weksla było niewywiązanie się beneficjenta z warunków dotrzymania terminu spłaty zobowiązań wynikających z zawartej umowy. Wypełniając weksel, będący podstawą roszczenia w niniejszym postępowaniu, powodowa Agencja jako sumę wekslową wpisała kwotę 164.464,39 zł. Wysokość sumy wekslowej nie była przez pozwanego kwestionowana. Jako podstawę formalnoprawną orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał art. 496 k.p.c.

Pozwany wniósł apelację od całego wyroku, zarzucając:

1. nierozpoznanie istoty sprawy, polegające na:

a) nierozstrzygnięciu przez Sąd I instancji podstawowego zagadnienia statuującego ewentualny obowiązek zwrotu otrzymanego dofinansowania z programu SAPARD, a mianowicie czy w okresie kontrolnym od listopada 2005r. do listopada 2006r., pracownicy zatrudnieni przez pozwanego na podstawie pisemnych umów o pracę a przebywający krótko okresowo na swój wniosek na urloпах bezpłatnych, a jednocześnie cały czas posiadający status osób zatrudnionych u pozwanego ze wszystkimi tego konsekwencjami wynikającymi z przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w świetle treści łączącej strony umowy oraz Instrukcji wypełniania planu przedsięwzięcia dla Działania 4. „Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” Schemat 4.2. „Tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich” zasadnie zostali nieuwzględnieni przez stronę powodową ze stanu zatrudnienia u pozwanego i w konsekwencji czy w tej sytuacji zaktualizował się obowiązek zwrotu przez pozwanego otrzymanego dofinansowania z programu SAPARD,

b) nierozstrzygnięciu przez Sąd I instancji podstawowego zagadnienia statuującego ewentualny obowiązek zwrotu otrzymanego dofinansowania z programu SAPARD, a w konsekwencji zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwot wskazanych w pozwie, a mianowicie czy użyte w § 9 lit. 1) określenie „utrzymanie miejsc pracy” odnosi się do fizycznego utrzymania zorganizowanej części przedsiębiorstwa umożliwiającego zatrudnienie osoby poszukującej pracy czy też na zatrudnieniu osoby na dane stanowisko lub też czy stanowi temu odpowiada również sytuacja w której nastąpiło zatrudnienie danej osoby na utworzone ze środków pochodzących z otrzymanego dofinansowania miejsce pracy, a w trakcie jej zatrudnienia udzielono tej osobie na jej wniosek krótkookresowego urlopu bezpłatnego, a osoba ta przez cały czas pozostawała w stosunku pracy z pozwanym na podstawie pisemnych umów o pracę zawartych na okres 1 roku lub czas nieokreślony;

2. naruszenie art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c. polegające na ustaleniu, że okolicznościami bezspornymi pomiędzy stronami było nieutrzymanie przez pozwanego w okresie roku od dnia dokonania ostatniej płatności nie mniej niż 6 nowych miejsc pracy, w sytuacji gdy z twierdzeń pozwanego jednoznacznie wynikało, że po pierwsze miejsca pracy utworzył i zatrudnił dodatkowych pracowników, jednak w okresie od listopada 2005r. do listopada 2006r. część z nich przebywała na swój wniosek na krótkookresowych urloпах bezpłatnych, jednocześnie nie tracąc u pozwanego statusu osoby zatrudnionej (art. 174 kodeksu pracy) oraz pozostając w świetle przepisów ubezpieczeń społecznych osobami zatrudnionymi;

3. naruszenie art. 233 k.p.c.:

a) przez przypisanie pozwanemu niewywiązania się z obowiązków informowania powoda o problemach z realizacją zwiększenia zatrudnienia, w sytuacji gdy łącząca strony umowa przewidywała takie obowiązki wyłącznie w trakcie

realizacji inwestycji prowadzonej na jej podstawie i to w sytuacji zmiany harmonogramu rzeczowo - finansowego (§6 ust. 1 pkt. 1),

b) wyrażające się wybiórczą oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a czego następstwem jest dokonanie przez Sąd I instancji błędnych ustaleń o charakterze faktycznym, i tak:

- przypisanie pozwanemu niewywiązania się z obowiązków informowania powoda o problemach z realizacją zwiększenia zatrudnienia, w sytuacji gdy łącząca strony umowa przewidywała takie obowiązki wyłącznie w trakcie realizacji inwestycji prowadzonej na jej podstawie i to w sytuacji zmiany harmonogramu rzeczowo – finansowego,

- ustalenie, że pozwany w łączącej strony umowie deklarował zapewnienie planowanego przyrostu stanu zatrudnienia na poziomie 6 pracy w sytuacji gdy z treści łączącej strony umowy mówi się jedynie o miejscach pracy i ich organizowaniu oraz o fakcie nie utrzymania miejsca pracy, a nie o utrzymaniu stanu określonego zatrudnienia,

- ustalenie, że pozwany uchybił obowiązkowi określonemu w §6 ust. 1 litera o) łączącej strony umowy w sytuacji, gdy stan zatrudnienia u pozwanego wzrósł o ponad 6-ciu pracowników, a jedynie część z nich w 2005r. przebywała krótkookresowo na urlopie bezpłatnym,

- przyjęcie, że okresy, w których pozwany udzielał na wniosek pracowników urlopów bezpłatnych nie wliczają się do czasu zatrudnienia objętego zobowiązaniem pozwanego z tytułu przedmiotowej umowy pomimo tego, że w świetle obowiązujących przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, a także przepisów o statystyce państwowej pracownicy przebywający na swój wniosek na krótkookresowym urlopie bezpłatnym pozostawali w stanie zatrudnienia u pozwanego i przysługiwała im ochrona wynikająca z przepisów prawa pracy, pozostawali oni osobami zatrudnionymi w świetle w/w obowiązujących przepisów prawa, a łącząca strony umowa oraz propedeutyki związane z programem SAPARD, a w szczególności Instrukcja wypełniania planu przedsięwzięcia dla Działania 4. „Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” Schemat 4.2. „Tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich.” nakazuje wliczanie do stanu zatrudnienia pracowników przebywających na urlopiach bezpłatnych,

- negatywną ocenę udzielenia przez pozwanego w marcu 2006r. 13 pracownikom urlopu bezpłatnego i w kwietniu 2006r. 12, mimo, że stan ten miał charakter przejściowy, a wszyscy pracownicy będący specjalistami w swoich dziedzinach po okresie urlopu bezpłatnego powrócili do pracy u pozwanego, co obecnie winno zostać ocenione jako działanie pozytywne pracodawcy mające na celu utrzymanie stałego zatrudnienia i związanie pracownika z pracodawcą;

4. naruszenie art. 355 § 1 i § 2 k.p.c. polegające na dokonaniu oceny staranności pozwanego w wywiązywaniu się z nałożonych nań obowiązków umownych w oderwaniu od ekonomicznego środowiska funkcjonowania pozwanego jako przedsiębiorcy i jego możliwości finansowych, poprzez nakazanie mu konkurencji pod względem płacowym z przedsiębiorstwami zagranicznymi działającymi w innej sytuacji ekonomicznej, co konsekwencji mogło skutkować koniecznością ogłoszenia upadłości przez pozwanego i likwidacją wszystkich miejsc pracy, a jednocześnie Sąd I instancji pominął w ocenie staranności działania pozwanego tych wszystkich posunięć zmierzających do jak najpełniejszego zatrudnienia i wykorzystania stworzonych miejsc pracy, które podejmował w ramach własnej sytuacji ekonomicznej prowadzonego przedsiębiorstwa.

Na tej podstawie pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, ewentualnie zmianę wyroku Sądu Okręgowego poprzez uchylenie nakazu zapłaty z dnia 28 grudnia 2011 r. i oddalenie powództwa w całości. W obu przypadkach skarżący wniósł o zasądzenie kosztów na swoją rzecz.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W niniejszej sprawie został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w okresie obowiązywania art. 495 § 3 k.p.c. w zw. z art. 493 § 1 k.p.c. - ten ostatni w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2011.233.1381). Zgodnie z ówczesnym art. 495 § 3 k.p.c. okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe niezgłoszone w piśmie zawierającym zarzuty od nakazu zapłaty mogły być rozpoznawane jedynie wtedy, jeśli strona wykazała, że nie mogła z nich skorzystać wcześniej lub gdy potrzeba ich powołania wynikła później.

W zarzutach od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla, pozwany podniósł przede wszystkim zarzut przedawnienia, oparty na twierdzeniu, że umowa w związku z którą został wystawiony weksel, winna zostać oceniona przez pryzmat artykułu 750 k.c. Zarzut ten, zasadnie nieuwzględniony przez Sąd Okręgowy, ze względu na zakwalifikowanie umowy o udzielenie pomocy finansowej w ramach programu SAPARD jako nienazwanej, odbiegającej konstrukcyjnie od umowy zlecenia, nie jest już podtrzymywany w apelacji i dlatego nie wymaga dodatkowego omówienia.

Drugi i trzeci zarzut podniesiony przez pozwanego w zarzutach, to twierdzenie o wypełnieniu weksla gwarancyjnego niezgodnie z deklaracją wekslową. Już z ich treści wynika wszakże, że pozwany bronił się przez wskazanie na poszukiwanie pracowników do obsadzenia utworzonych miejsc pracy oraz pełnego i efektywnego ich wykorzystania. Według pozwanego umowa stron nie przewidywała obowiązku rzeczywistego zwiększenia zatrudnienia. Także w łącznym uzasadnieniu drugiego i trzeciego zarzutu nie ma mowy o tym, że pozwany utrzymywał przez umówiony okres 1 roku, sześć nowych miejsc pracy. Przeciwnie, wywodzi się tam, że pozwany, „dając ogłoszenia w prasie lokalnej poszukiwał pracowników dla obsadzenia utworzonych miejsc pracy, co jednak z jego winy nie nastąpiło” (k.39) oraz, że nie może ponosić żadnej odpowiedzialności za niepełne utworzenie nowych miejsc pracy (k.40).

Stanowisko negujące obowiązek pełnego obsadzenia i wykorzystania utworzonych miejsc pracy pozwany podtrzymał jeszcze w piśmie procesowym z 17 sierpnia 2012 r. (data stempla pocztowego - k.127) i w kolejnym piśmie, które wpłynęło do akt sprawy po zamknięciu rozprawy (k.147-153). W tej sytuacji, jakkolwiek dochodząc należności wekslowej, powód poza samym powołaniem się na treść weksla, przytoczył także fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego, a więc żądanie pozwu oparte jest na dwóch podstawach faktycznych i prawnych (taka sytuacja uznawana jest w orzecznictwie za w pełni dopuszczalną – por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2007 r., II CSK 495/06, Lex nr 274227), to jednak nie zmienia to faktu, że podejmując obronę w granicach stosunku podstawowego, pozwany był obowiązany we wskazanym wyżej, prekluzyjnym terminie, nie tylko do tej podstawy roszczenia nawiązać poprzez zaprzeczenie istnienia obowiązku umownego, co do którego powód twierdzi, że istniał, ale zgodnie z regułą ciężaru dowodu (art. 6 k.c.) przedstawić i udowodnić wszelkie okoliczności, które miałyby przemawiać za nieistnieniem wiarygodności wekslowej, także takie, które mogłyby się okazać istotne niejako w drugiej kolejności, tj. w przypadku niezaakceptowania przez Sąd argumentacji o niewynikaniu z umowy obowiązku utrzymywania zatrudnienia przez okres roku. Ciężar dowodu, że weksel in blanco wypełniony został w sposób sprzeczny z porozumieniem (art. 10 i 17 prawa wekslowego), spoczywa na dłużniku wekslowym, który zarzut podniósł (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 1962 r., II CR 976/61, OSNC 1964/2/27, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2008 r., III CSK 193/07, Pr.Bankowe 2008/5/17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 r., V CSK 71/08, Lex nr 485921 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., VI ACa 383/11, G.Prawna FiP 2012/26/7).

W świetle powyższych uwag nie mogły być skuteczne podniesione w apelacji zarzuty nierozpoznania istoty sprawy, oparte na okolicznościach nowych, niepodniesionych w zarzutach od nakazu zapłaty, a nawet w ogóle w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, co - gdyby nie wcześniejsze ich sprekludowanie - dawałoby usprawiedliwione podstawy do pominięcia na podstawie art. 381 k.p.c. Jak to już zaznaczono, pozwany konsekwentnie przyznawał, że nie utrzymał nowych miejsc pracy w umówionym rozmiarze. W takiej sytuacji, zwłaszcza rozpoznając roszczenie oparte przede wszystkim na wekslu, Sąd nie miał obowiązku z urzędu badać okoliczności podanych w pozwie, którym pozwany nie zaprzeczył, ani takich, o których w pozwie ani w zarzutach od nakazu zapłaty w ogóle nie było mowy

(kwestia urlopów bezpłatnych). Pośród niepodniesionych przez pozwanego a więc sprekludowanych okoliczności, znalazły się także te wszystkie, które szeroko opisane zostały w ramach zarzutu naruszenia art. 229 k.p.c. i 230 k.p.c. Choćby z przytoczonych wyżej fragmentów stanowiska pozwanego wynika - wbrew twierdzeniom skarżącego - że nieutrzymanie zadeklarowanych miejsc pracy nie było sporne. W konsekwencji także zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c., ogniskujące się wokół zagadnienia urlopów bezpłatnych, nie mogły odnieść skutku, ponieważ dotyczą okoliczności sprekludowanych. Sąd Apelacyjny pomija natomiast te uwagi Sądu I instancji (poczynione poza podstawą faktyczną rozstrzygnięcia), które dotyczą nieinformowania powoda o problemach z realizacją zatrudnienia, jako nieistotne.

Zarzut błędnego ustalenia, że pozwany zobowiązał się w umowie do utrzymania określonego zatrudnienia nie został poszerzony. Jest chybiony z przyczyn szeroko omówionych w motywach zaskarżonego orzeczenia (str. 4-6 uzasadnienia wyroku). Brzmienie § 6 ust 1 lit o) umowy stron jest jasne i nie wymaga jakichkolwiek zabiegów interpretacyjnych. Mowa jest w nim o „utrzymaniu przez okres minimum 1 roku od dnia dokonania ostatniej płatności, nie mniej niż 6 nowych miejsc pracy”.

Nietrafny jest również zarzut naruszenia art. 355 § 1 i 2 k.c. Sąd Okręgowy wnikliwie zajął się oceną zobowiązania pozwanego z uwzględnieniem oceny stopnia należytej staranności, jakiej winien w takim wypadku dochować jako przedsiębiorca (str. 6-10 uzasadnienia wyroku). Należy jeszcze za motywami orzeczenia wyeksponować fakt, że pozwany zamieszczał ogłoszenia o miejscach pracy po okresie objętym umową, ogłoszenia te są więc okolicznością irrelevantną dla wyniku sporu.

Podsumowując, Sąd Okręgowy miał pełne podstawy by ustalić, że w przedsiębiorstwie pozwanego nie nastąpiło utrzymanie wzrostu zatrudnienia o deklarowaną ilość etatów, jak i, wobec niezakwestionowania przez pozwanego wysokości sumy wekslowej, zasądzić ją w dochodzonej wysokości. Pozwany nie zdołał wykazać, że weksel został uzupełniony niezgodnie z porozumieniem (art. 10 prawa wekslowego).

Z przedstawionych względów, przyjmując za swoje ustalenia Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu orzekł o zwrocie od pozwanego na rzecz powoda, kosztów zastępstwa radcy prawnego w postępowaniu apelacyjnym, w stawce minimalnej.